

Filistinli Şair Abdurrahim Mahmûd ve Direniş Şiirleri

Martyr Abd al-Rahim Mahmoud: A Palestinian Poet and His Resistance

Hüseyin Polat

Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi,

İlahiyat Fakültesi,

Arap Dili ve Belagati Bilim Dalı

Asst. Prof. Dr., İnönü University,

Faculty of Theology,

Department of Arabic Language and al-Balagha

ORCID: 0000-0002-3099-4275

Ramazan Meşe

Doç. Dr., İnönü Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi,

Arap Dili ve Belagati Bilim Dalı

Assoc. Prof. Dr., İnönü University,

Faculty of Theology,

Department of Arabic Language and al-Balagha

ORCID: 0000-0001-8524-7923

DOI: 10.56720/mevzu.1501468

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 14 Haziran / June 2024

Kabul Tarihi / Date Accepted: 18 Ağustos / August 2024

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Eylül / September 2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Eylül / September

Atıf / Citation: Polat Hüseyin – Meşe Ramazan. “Filistin Şairlerinden Şehit Abdurrahim Mahmûd”. *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (Eylül 2024): 601-633.

<https://doi.org/10.56720/mevzu.1501468>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0

Öz

Filistinli halkı bir asırdan fazla bir zamandır işgale karşı özgürlük mücadelesi vermektedirler. Filistinliler tarafından sürdürülen bu mücadele, Filistin edebiyatı ve şiirini derinden etkilemiştir. Bir asırdan fazla süren bağımsızlık mücadelesi Filistin edebiyatı ve şiiri için önemli bir konu haline gelmiştir. Filistin topraklarında yaşanan baskı ve zulme karşı olan direniş, Filistin şiirinde işlenen önemli konulardan biridir. Klasik Arap şiirinde işlenen vasıf, gazel, mersiye, medih gibi konuların yanında bu şiirlerde üzerinde durulan en önemli konular arasında vatan, vatan özlemi, göç, gurbet, savaş, şehadet, insanî ve içtimaî konularla direniş ve direnişe çağrı vardır. Filistin direniş şairleri bu konuları şiirlerinde gerçekçi duygularla sade ve anlaşılır bir dille anlatmışlar ve halkı bu konuda sürekli direnmeye ve mücadele etmeye çağırılmışlardır. Bu temayı ele alan Filistinli şairlerden birisi de şehit Abdurrahîm Mahmûd'tur. 35 yıllık kısa hayatında gerisinde pek çok şiir bırakmıştır. Bu şiirlerde üzerinde durduğu en önemli konular arasında vatan, vatan özlemi, gurbet, savaş, şehadet, insanî ve içtimaî konularla direniş ve direnişe çağrı vardır. Bütün bu konuları realist bir çerçevede ele alarak işlemiştir. Filistin halkını ve gençleri direnişe ve mücadele etmeye çağırmıştır. Siyonist Yahudilerin ancak güçten ve savaştan anlayacaklarını, müzakere etmenin fayda vermeyeceğini sürekli vurgulamıştır. Bu uğurda şehit olmayı yüceltmiş ve şehadete olan özlemini dile getirmiştir. Şiirlerinde sadeliğe ve anlaşılabilirliğe dikkat etmiştir. Zor, karmaşık, anlaşılmayan ifade ve söz sanatlarından uzak durmuştur. Bu da şiirini halkın her kesimden insanların okumasını sağlamış ve şairin asıl gayesi olan halkı direniş ve özgürlük için uyarma gayesine hizmet etmiştir. Bu çalışmada Filistin şiirinde önemli bir yere sahip olan Filistinli direniş şairi Abdurrahîm Mahmûd'un hayatı ve şiirindeki direniş konusu incelenmiştir. Abdurrahîm Mahmûd'un kısa ömrüne sığdırdığı kocaman bir direniş öyküsü ve yine bu kısa hayatında geride bıraktığı şiirlerinden direnişle ilgili olan bazı kısımları ele alınarak işlenmiş ve şairin muhataplarına söylemek istedikleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belagati, Filistin Şiiri, Direniş Şairi, Abdurrahîm Mahmûd, Direniş, Direniş Şiiri.

Abstract

Palestinian people have been fighting for freedom against occupation for more than a century. The Palestinian struggle has profoundly influenced Palestinian literature and poetry. The struggle for independence, which lasted for more than a century, has become an important subject for Palestinian literature and poetry. The resistance against oppression and persecution in the Palestinian territories has been one of the important topics covered in Palestinian poetry. In addition to the subjects such as *wasf*, *ghazal*, *marsya*, and *madh*, which are dealt with in classical Arabic poetry, the most important subjects emphasized in these poems are homeland, longing for the homeland, migration, war, martyrdom, humanitarian issues, social issues, resistance and calls for resistance. The Palestinian resistance poets have addressed these issues in their poems with realistic feelings and in a simple and understandable language, and have constantly called on the people to resist and struggle in this regard. One of the Palestinian poets who dealt with this theme was the martyr Abd al-Rahim Mahmoud. In his short 35-year life, he left behind many poems. Among the most important issues he emphasized in these poems are homeland, longing for the homeland, war, martyrdom, humanitarian issues, social issues, resistance and call for resistance. He dealt with all these issues in a realist framework. He called on the Palestinian people to resist and struggle. He constantly emphasized that the Zionist Jews will only understand power and war, and that negotiations will not help. He glorified martyrdom for this cause and expressed his longing for martyrdom. He paid attention to simplicity and clarity in his poetry. He avoided difficult, complex, incomprehensible expressions and figures of speech. This enabled his poetry to be read by people from all walks of life and served the poet's main purpose of warning the people for resistance and freedom. In this study, firstly, the life of the Palestinian resistance poet Abd al-Rahim Mahmoud, who has an important place in Palestinian poetry, and the subject of resistance in his poetry were examined. Then, a huge story of resistance that Abd al-Rahim Mahmoud fit into his short life and some parts of the poems about resistance that he left behind in this short life were discussed and what the poet wanted to say to his interlocutors was tried to be explained.

Keywords: Arabic Language and Rhetoric, Palestinian Poetry, Poet of Resistance, Abd al-Rahim Mahmoud, Resistance, Poetry of Resistance.

Yazar Katkıları	<p>Çalışmanın Tasarlanması / <i>Conceiving the Study</i>: HP (%50), RM (%50)</p> <p>Veri Toplanması / <i>Data Collection</i>: HP (%50), RM (%50)</p> <p>Veri Analizi / <i>Data Analysis</i>: HP (%50), RM (%50)</p> <p>Makalenin Yazımı / <i>Writing up</i>: HP (%50), RM (%50)</p> <p>Makale Gönderimi ve Revizyonu / <i>Submission and Revision</i>: HP (%50), RM (%50)</p>
------------------------	---

Giriş

Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Filistin,¹ 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin elinden çıktıktan sonra uzun bir süre İngiliz sömürgesi altında kalmıştır. Daha sonra Filistin topraklarında İsrail Devleti'nin kurulmasıyla Filistinlilerin Siyonist Yahudilerle olan mücadelesi günümüze kadar devam etmiştir. Bu mücadelede Siyonistlerin uluslararası destek almasından dolayı Filistin halkı sürekli ezilen ve zulme uğrayan taraf olmuştur. Özellikle de 1948'de büyük felaket (Nekbe) olarak bilenen olaylardan sonra Filistinliler kendi öz topraklarında o günden bu yana yaşam mücadelesi vermeye çalışmışlardır.² Bu mücadele bütün İslam coğrafyasının meselesi haline gelmesine rağmen, uluslararası egemen siyaset ve güç dengelerinden dolayı henüz çözüme kavuşturulamamıştır.

Şiirin insanlar üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Toplumdaki zulümlere ve haksızlıklara şiirlerle verilen tepkiler insanların zulme karşı durması ve ayaklanmasında önemli bir yere sahiptir. Filistin şiirinde işgalcilerin işlemiş oldukları suçlar kınanmış, vatan özlemi dile getirilmiş, vatan uğruna verilen şehitler övülmüş, geleceğe umutla bakılmış ve insanlar sürekli mücadeleye davet edilmiştir.

Filistin halkının yaşadığı bu zor ve acı durum, dönemim yazar şairleri tarafından işlenmiş; ve onlar yazdıkları çalışmalarla toplumlarının savunucuları

¹ M. Lutfullah Karaman, "Filistin", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996), 13/89-103.

² Erden Kişi, "1948'den Bugüne, Tarihi ve Siyasi Yönleri ile "İsrail-Filistin Sorunu", *Anlambilim MTÜ Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi* 3/1 (2023), 262-273.

olmuşlardır. Filistinli şairler, toplumlarının yaşadığı trajediyi sadece anlatmakla kalmamışlar aynı zamanda kendileri de işgalcilere karşı savaşmışlardır. Dolayısıyla bu şairler, bir şairden beklenenden fazlasını yapmışlardır. Bu açıdan bakıldığında onların şiirlerinde anlatılan konuların, aynı zamanda yakın dönem Filistin tarihine kaynaklık ettiği de görülmektedir.

Filistin şiiri, siyasi nedenlerden dolayı gelişimini biraz geç tamamlamıştır.³ Direnişin başlaması ile şiir daha çok ön plana çıkmış, Filistin mücadelesinde önemli bir silah ve propaganda aracı haline gelmiştir.⁴ Özellikle de 1948'de İsrail devletinin kurulması ve akabinde büyük göçün başlaması ile Filistin şiiri, Siyonist düşmana karşı güçlü bir silah haline gelmiş ve şiire pek çok yeni konu eklenmiştir. Bunlar arasında direniş ve direnişe teşvik, mültecilik, göç gibi konular en başta gelmektedir.⁵

Filistinli şairler, İngiliz mandasına ve Siyonistlerin baskılarına karşı halkı bilinçlendirmişler ve onlarla mücadele etmeye teşvik etmişlerdir. Mücadele ve direniş ruhunu şiirlerinde anlatmışlar ve insanlara bu konuda ilham kaynağı olmuşlardır. Aynı zamanda kendileri de sahada özgürlükleri için mücadele etmişlerdir. Abdurrahîm Mahmûd da bu mücadeleye katılmış ve genç yaşta şehit olmuş direniş şairlerinden biridir.

Bu çalışmada Filistin şiirinde önemli bir yere sahip olan Filistinli direniş şairi Abdurrahîm Mahmûd ve şiirindeki direniş konusu incelenmiştir. Abdurrahîm Mahmûd'un kısa ömrüne sığdırdığı kocaman bir direniş öyküsü ve yine bu kısa hayatında geride bıraktığı direniş şiirleri ele alınmıştır.

1. Abdurrahîm Mahmûd

1.1. Hayatı

³ İlknur Emekli, "Modern Filistin Şiirinde Fedva Tûkan ve Şiirlerinden Seçmeler", *Şarkiyat Mecmuası* 21 (Haziran 2012), 23.

⁴ Mahmûd eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen* (Ammân: b.y., 1984), 35.

⁵ Bk. Tuba Nur Şehirli, *Ana Hatları İle Modern Filistin Şiiri ve Mahmûd Dervîş: Hayatı, Eserleri ve Şiirindeki Temel Kavramlar* (Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans, 2012), 34-46.

Filistin'in Tulkarim şehrine bağlı Anbeta köyünde 1913 senesinde dünyaya gelmiştir. 1914 senesinde doğduğu da söylenmektedir.⁶ Babası dönemin fıkıh usulü hocalarından Mahmûd Abdulhalim Abdullah'tır. Ezher mezunu olup dönemin önemli Hanbeli mezhebi hocalarındandır. Mahkemelerde kadılık görevi yapmış ve Osmanlı Devleti'nde müfettiş olarak çalışmıştır. Ayrıca şiirle ilgilenmiştir. Abdurrahîm babasının yönlendirmesi ile ilkokulu kendi köyü Anbeta'da tamamlamıştır. Daha sonra ortaokulu köyüne en yakın şehir olan Tulkarim'de tamamlayıp lise eğitimi için Nablus şehrine gitmiştir.⁷

Lise eğitimi için gittiği Nablus'ta *Medresetü'n-Necâhi'l-Vataniyye* (bugün üniversite) lisesinde şair İbrahim Tûkân (ö. 1941) ile karşılaşmış ve hocasından Arap edebiyatı dersleri almıştır. Hocası ondaki şiir yeteneğini keşfetmiş ve onunla yakından ilgilenmiştir.⁸ Bu lise, Filistinli gençlerin İngiliz sömürgecilerine ve Siyonistlere⁹ karşı durmaları ve sürekli teyakkuz halinde olmaları açısından önemli bir yere sahipti. Burada yetişen gençler, vatanın önemini kavramakta ve kendileri için tek kurtuluş yolunun bağımsızlık olduğunun farkına varmaktadırlar. Abdurrahîm Mahmûd'a vatan sevgisi bu lisede aşılmuş ve o, direnişin önemini orada kavramıştır. Nitekim hocası şair İbrahim Tûkân'ın yanı sıra bu lisede pek çok değerli hocadan dersler almış ve daha sonra Filistin mücadelesinin simge isimleri haline gelecek pek çok arkadaş edinmiştir.¹⁰

Şairin eğitim hayatı gittiği lise ile son bulmuştur. Çünkü o dönemde Filistin'de üniversite imkânı yoktu. İmkân bulanlar diğer Arap ülkelerindeki üniversitelere ya da Avrupa'ya gidiyorlardı. Ancak okuduğu lisede yüksek dü-

⁶ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 11; İsâ en-Nâûrî - İbrâhîm el-Kattân, *Butûlâtun Arabiyyetun min Filistîn* (b.y.: Mektebetü'l-İstiklâl, 1958), 128; Câbir Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd* (Kahire: y.y., 1986), 61; Kâmil es-Sevâfirî, *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-muâsır fî Filistîn* (Kahire: Dâru'l-Meârif, ts.), 161.

⁷ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 12-13; Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 61; Alî el-Hudrî, "Melâmıhu'l-mukâvemeti fî şi'ri Abdurrahîm Mahmûd", *Âfaku'l-Hadâreti'l-İslâmiyye* 2 (2015 1437), 4.

⁸ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 13.

⁹ Filistin'de bir Yahudi devleti kurma amacıyla ortaya çıkan Siyonist hareket 29 Ağustos 1897'de kurulmuştur. M. Lutfullah Karaman, "Siyonizm", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009), 37/329.

¹⁰ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 13-14; es-Sevâfirî, *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-muâsır fî Filistîn*, 161; Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 61-62.

zeyde bir eğitim verildiğinden dolayı şair, ülkelerindeki ilim ve edebiyat konusunda belli bir donanıma sahip olmayı başarmıştır.¹¹

1928-1931 yılları arasında *Medresetü'n-Necâhî'l-Vataniyye'* de lise eğitimini tamamladıktan sonra İngiliz mandası döneminde polis olarak görev yapmıştır. Ancak İngilizlerin dayatmalarına ve direnişçileri tutuklama emirlerine boyun eğmeyerek üçüncü yılında polisliği bırakmıştır.¹² Daha sonra mezun olduğu lisede Arap Edebiyatı derslerine girmiş ve pek çok öğrenci yetiştirmiştir.¹³

1936 yılında büyük Arap devrimine katılmış ve 1936-1939 devriminin¹⁴ genel askeri komutanı Ebû Kemal olarak bilinen Abdurrahim el-Hacc Muhammed'in karargâhında basın ve bildiri yazımı işlerinden sorumlu olarak çalışmıştır. 1939 yılında devrim başarısız olup bittikten sonra İngiliz yönetimi Abdurrahîm Mahmûd'un kendileri için tehlikeli olduğunu fark etmiş ve ona baskı kurmuştur. Abdurrahîm de Filistin'den ayrılıp Irak'a gitmek zorunda kalmıştır.¹⁵

Irak'ta Harp Okulu'na girmiş ve askeri eğitim almıştır. Mayıs 1941'de Irak askeri darbesi olan Reşid Ali el-Kilânî'nin (ö. 1965) devrim hareketine katılmıştır.¹⁶ Üç yıl aradan sonra şair, vatanına geri dönmüş¹⁷ ve bu süreçte vata-

¹¹ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 16-17.

¹² eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 14; Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistîni eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 64.

¹³ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 14.

¹⁴ Arapların İngiliz manda yönetiminin Yahudi göçlerine izin vermesine ve onları silahlandırmasına karşı 1936 başlattığı isyandır. Detaylı bilgi için bk. W. Stein Kenneth, "İntifada ve 1936-1939 Ayaklanması: Bir Karşılaştırma", *Dünya ve İslam Dergisi*, çev. Mehmet Cebeci 13 (1993), 15-34.

¹⁵ es-Sevâfirî, *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-muâsır fi Filistîn*, 161; eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 21; el-Hudrî, "Melâmıhu'l-mukâvemeti fi şî'ri Abdurrahîm Mahmûd", 4.

¹⁶ Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistîni eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 70.

¹⁷ Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistîni eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 73.

nına duyduğu iştihakı dile getirdiği “Vatana Özlem” (الحنين إلى الوطن) kasidesini¹⁸ yazarak anlatmıştır.¹⁹

Filistin'e tekrar yerleştikten sonra dayısının kızı ile evlenmiş ve bu evlilikten Tayyib, Rukiye ve Talal isimli üç çocuğu olmuştur.²⁰ 1947'de Filistin topraklarını Araplar ve Yahudiler arasında taksim edilmesi kararı²¹ çıkana kadar en-Necâh Üniversitesi'nde ders vermiştir.²² 1947'deki taksim kararı sonrasında eğitimcilik vazifesini ikinci kez bırakarak Filistin direnişçileri arasına katılmış İngilizlere ve Siyonistlere karşı yapılan mücadelede bizzat savaşmıştır.²³ Bunlardan biri de Araplar ve Yahudiler arasında olan Şecerâ Muharebesi'dir. Bu muharebede savaşırken boynundan ve yüzünden mermi parçasıyla yaralanmış ve hastaneye taşınırken yolda bindiği aracın kaza yapması sonucu 13 Temmuz 1948 yılında şehit olmuştur.²⁴ Arzuladığı şehadete 35 yaşında ulaşan şair, genç yaşına rağmen Filistin mücadelesinin sembol isimlerinden biri olmuştur. Geride bıraktığı “Şehit” (الشهيد) isimli meşhur kasidesinin²⁵ ilk iki beyti onun şehadeti ne kadar arzuladığının bir göstergesidir:

¹⁸ İzzeddîn el-Munâsira, *Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye* (Amman: Dâru Cerîr, 2009), 61-62.

¹⁹ Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 71; el-Hudrî, "Melâmıhu'l-mukâvemeti fi şi'ri Abdurrahîm Mahmûd", 4.

²⁰ Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 74-75.

²¹ 29 Kasım 1947 tarihinde Birleşmiş Milletler özel bir komitenin Filistin bölgesinin iki halka taksimini tavsiye eden bir sonuç raporudur. Bu karara göre Filistin toprakları Kudüs haricinde yedi bölgeye ayrılacak, üç bölge Yahudilere, üç bölge Araplara verilecekti. Yedinci bölgeyi oluşturan Yafa sahil kesimindeki Yahudi bölgesi içinde ayrı bir parça olarak Araplarda kalacak, Kudüs ve çevresinin ise milletlerarası bir statüye kavuşturulacağı ifade edilmiştir. Bk. Karaman, "Filistin", 13/96.

²² es-Sevâfirî, *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-muâsır fi Filistîn*, 161; eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 22.

²³ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 23.

²⁴ es-Sevâfirî, *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-muâsır fi Filistîn*, 161; Kâmiha, *eş-Şâiru'l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 76; eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 23-24; en-Nâûrî - el-Kattân, *Butûlâtun Arabiyyetun min Filistîn*, 132; el-Hudrî, "Melâmıhu'l-mukâvemeti fi şi'ri Abdurrahîm Mahmûd", 5.

²⁵ Fâruk Mevâsî, "Kırâatun Cedidetun li Kasîdeti eş-Şehîd Abdurrâhîm Mahmûd", *ez-Zikrâ'l-Mievîyyetü li Mîlâdi's-Şâir eş-Şehîd Abdurrahîm Mahmûd* (Filistin: Merkezi'l-İntâci'l-Fennî, 2013), 13-25.

سَأَحْمِلُ زَوْجِي عَلَى رَاخَتِي وَأَلْقِي بِهَا فِي مَهَاوِي الرَّذَى
فَمَا خِوَاةٌ تَسُرُّ الصَّادِقَ وَإِنَّمَا مَمَاتٌ يَغِيظُ الْعَدَى

“Ruhumu avucumun içinde taşıyacağım ve onu ölüm uçurumuna atacağım.

Ya dostu (Filistin halkını) sevindirecek (onurlu) bir hayat ya da düşmanları öfkelendirecek (vatan için) bir ölüm.”²⁶

Yine yaralandıktan sonra arkadaşları tarafından hastaneye götürülürken arkadaşlarına “Şehit” isimli kasidesinden şu beyitleri okuduğu rivayet edilir:²⁷

لَعْمُرُكَ هَذَا مَمَاتُ الرِّجَالِ وَمَنْ رَامَ مَمَاتًا شَرِيفًا فَنَذَا
فَكَبِيفَ اصْطِطْبَارِي لِكَيْدِ الحَقْوَدِ وَكَيْفَ احْتِمَالِي لِسُومِ الأَذَى
أَخَوْفًا وَعِنْدِي مَمُونُ الحَيَاةِ وَذُلًّا وَإِنِّي لَأَسْرَبُ الإِبَا
وَأَحْمِي جِيَاضِي بِحَدِّ الحُسَامِ فَيَعْلَمُ قَوْمِي بِأَيِّ القَاتِي

“Yemin olsun ki bu erkeklerin ölümüdür. Her kim şerefli bir ölüm istiyorsa işte o ölüm budur.

Entrikacıların oyununa nasıl sabrederim? Nasıl bu eziyete dayanabilirim?

²⁶ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 37.

²⁷ eş-Şilbî, Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen, 26.

Hayatı küçümsediğim halde ölümden korkarak mı? Başkaldırma benim işim olduğu halde aşagılanmayı kabullenerek mi?

Vatanımı keskin kılıcımla savunacağım ve halkım benim gerçekten cesur bir genç olduğumu bilecek.”²⁸

1.2. Şairlik Yönü

Abdurrahîm Mahmûd şiirlerinin büyük bir kısmını 1941’de Irak’tan dönüp en-Necâh Üniversitesi’nde eğitimci olarak işe başlaması ile 1947’de çıkan taksim (bölme) kararına kadar olan süreçte kaleme almıştır. Bu süreçte şiirleri gazete ve dergilerde yayımlanmıştır.²⁹ Gazete ve dergilerde yayımlanan bu şiirler daha sonra bir araya getirilerek şairin divanı oluşturulmuştur.³⁰

Abdurrahîm Mahmûd kendi zamanının iki şairinden etkilenmiştir. Bunlardan biri en-Necâhu’l-Vataniyye Lisesi hocalarından İbrahim Tukân, diğeri ise Şam’da karşılaştığı Abdulkerim el-Kermî’dir (ö.1980). İbrahim Tukân, Abdurrahîm Mahmûd’un şiir yeteneğini görmüş ve onun şiire yönelmesinde etkili olmuştur.³¹

Şairin hayatı, Siyonistler ve İngiliz mandası ile mücadele etmek, bu konuda insanları uyarmak ve ayaklanmaya teşvik etmekle geçmiştir. Güçlü bir şair olmasının yanında aynı zamanda vatanperver ve güçlü bir savaşçıdır.³² Filistinli edip ve düşünür İshak Musa el-Hüseynî (ö. 1990), şair Abdurrahîm Mahmûd ve şiiri hakkında şöyle demiştir: “Şiirinin önünde başımı bir kez eğirim. Yüce vatan için akıttığı temiz kanın önünde ise yüz defa başımı eğirim.”³³ Bir taraftan şiir yazma ile ilgilenirken diğer taraftan da mücadelecî ruhu öğrencilerine aşılama çalışmıştır. Şiirleri ile direnişî birleşirmiş ve direnişçi bir şair olarak tarihe adını yazdırmıştır. Nitekim şiirleri ile vatan sevgisini ve vatanın önemini vurgulayan şair, bir taraftan kalemi ile mücadele etmiş diğer taraftan fiziki olarak meydanlarda savaşmıştır. Neticede bir savaş meydanında hayata gözlerini yummuştur.

²⁸ el-Menâsıra, *Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve’l-makâlâtu’n-nakdiyye*, 37-38.

²⁹ Kâmîha, *eş-Şâiru’l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*, 74.

³⁰ el-Menâsıra, *Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve’l-makâlâtu’n-nakdiyye*, 37-195.

³¹ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 19.

³² en-Nâûrî - el-Kattân, *Butûlâtun Arabiyyetun min Filistîn*, 128.

³³ eş-Şilbî, *Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen*, 14.

Abdurrahîm Mahmûd, yazdığı şiirlerle eğitimci olarak çalıştığı sürede öğrencilere şiiri sevdirmiştir. Nitekim onun “fedai” ve “şehid” isimli şiirleri herkes tarafından okunan ve bilinen şiirler arasındadır.³⁴ Filistin halkının yaşamış olduğu zor zamanları, siyasi süreci de çok iyi analiz ederek şiirlerinde anlatmıştır. Bu süreçte İngilizlerin planlarını, Yahudilerin Filistin topraklarını gasbedip buraya yerleşmelerini şiirlerinde ele alarak insanları uyarmış ve direnişe davet etmiştir. Şiirlerinde vatan, milliyetçilik, siyaset insanî ve içtimaî konular dikkat çekmektedir. Bu temalar arasından en çok dile getirilen Filistin halkının bağımsızlık mücadelesi ve direnişe teşvik konusudur.

2. Direniş ve Direnişe Teşvik Şiirleri

Arap edebiyatında direniş şiirleri önemli bir yer tutar. “el-Edebu’l-Mukâveme” olarak bilinen direniş edebiyatının en önemli kısmını direniş şiirleri oluşturur. Filistin edebiyatında direniş şiirleri çok daha bariz bir şekilde görülür. Filistin halkının özgürlük mücadelesinin başlaması ile direnişini anlatan ve direnişe teşvik eden şairlerin yazmış oldukları şiirler dikkat çekmektedir. Bu şairlerin çoğunluğu avukatlar, doktorlar, siyasetçiler ve din adamlarından oluşmaktadır.³⁵ Bunlar İngiliz sömürgeci ve Yahudi zulmünü şiirlerine konu edinerek, Yahudilere karşı başlatılan direnişin öncü isimleri olmuşlardır. Direnişin propaganda ve medya kısmı bu şairler tarafından yürütülmüştür. Ancak düşüncelerinden dolayı sürekli baskılara maruz kalmışlar ve bazen de meydanlarda öldürülmüşlerdir. Gerek Filistin topraklarında gerekse sürgünde olan bu şairlerin yazmış oldukları direniş ile alakalı şiirler ve divanlar, yakın dönem Filistin tarihi için önemli vesikalar olup bir tarih kitabı mahiyetinde olduğu söylenebilir.³⁶

İbrahim Tûkân (1905-1941), Ali Mahmûd Tâhâ (1901-1949), Abdurrahîm Mahmûd (1913-1948), İbrâhim Nâci (1898-1953), Ebû Selmâ diğer ismiyle ‘Abdulkerîm el-Kermî (1909-1980), Fedvâ Tûkan (1917-2003) ve Mahmûd Derviş (1941-2008) gibi şairler milliyetçi ve toplumsal sorunları ele alan şiirler nazmetmişlerdir.³⁷ Bu isimler Filistin direniş edebiyatının oluşmasında önemli rol

³⁴ en-Nâûrî - el-Kattân, *Butûlâtun Arabiyyetun min Filistîn*, 129.

³⁵ Emekli, "Modern Filistin Şiirinde Fedva Tûkan ve Şiirlerinden Seçmeler", 24.

³⁶ Abdurrahmân Yâgî, *el-Edebu'l-Filistîni'l-Hadîs* (Kahire: Dâru'l-Kâtibi'l-'Arabî, 1969), 20.

³⁷ Emekli, "Modern Filistin Şiirinde Fedva Tûkan ve Şiirlerinden Seçmeler", 26.

oynamışlardır. Bu şairler gerek gurbette gerekse Filistin topraklarında halkı direnişe ve mücadeleye davet etmişler ve Filistin davasını edebi bir dille dünyanın gündeminde tutmaya çalışmışlardır.³⁸ Bu şairler arasında yer alan Abdurrahîm Mahmûd, şiirlerinde İngiliz sömürmesine ve Siyonistlere karşı sesini yükselterek Filistin halkının ve Mescid-i Aksa'nın özgürlüğü için tek yolun halkın direnmesi ve mücadele etmesi olduğunu belirtmiştir. İnsanları samimi ve gerçek duyguları ile direnmeye davet etmiş ve kendisi de direnişin öncü isimlerinden olmuştur. Nitekim şair, mücadelesi neticesinde çok arzuladığı şehadet mertebesine ulaşacak, Filistin mücahitlerine hem hayatı ve şiirleri ile hem de şehadeti ile önemli örnek ve sembol bir şahsiyet olacaktır.

Abdurrahîm Mahmûd'un hayatında ve şiirlerinde direniş bariz bir şekilde görülmektedir. Onun direnişi sadece şiirleri ile olmamış bizzat savaş meydanında mücadelesiyle devam etmiş ve Filistin halkını da vatan için şehadete çağırmıştır. Şiirlerinde vatan, milliyetçilik, siyaset, insanî ve içtimaî konular dikkat çekmektedir. Her ne kadar vasıf, mersiye ve gazel gibi temalarda şiirleri olsa da ağırlıklı olarak vatan ve millet konusunun bütün şiirlerinde hâkim olduğunu görmek mümkündür. Nitekim hocası İbrahim Tukân'ın şiirlerinde de aynı durum söz konusudur.³⁹

Abdurrahîm Mahmûd için Filistin toprakları ancak direniş ve mücadele ile özgürleşecektir. Bu sebeple savaş meydanlarında bizzat cihat etmiş, şiirlerinde halkı direnişe çağırırken kendisinin de direnişi ne kadar sevdiğini şöyle ifade etmiştir:

لَأَنِّي بِهِ خُلِّتُ لَدَيْ الْمَغَاضِلِ جَعَلْتُ نِصَّالِي الظُّلْمَ هُمَّا وَدِدْنَا
عَلَيَّ وَلَا تُنْسَى لَدَيْ الْمَغَاضِلِ فَأَحْبَبْتُهُ حُبَّ الْحَيَاةِ لِقَضَائِهِ

³⁸ Bk. Muhammet Berat Can, "Filistin Direniş Edebiyatında Ele Alınan Konular (Semih el-Kasım Özelinde)", *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences* 5/16 (2019), 373-382.

³⁹ es-Sevâfirî, *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-muâsır fî Filistîn*, 162.

غَدَا فِيمَ الْقَائِمِ أَعُوذُ أَنَاضِلُ؟ فَوَا عَجَبًا إِنَّ نَلْتُ غَايَةَ مَطْلَبِي

فَهَلْ لِسَمَائِي عَنْ وَصَالِي غَاضِلُ؟ وَإِنْ وَصَلْتُ أَرْضِي رَغَائِبِي مُطِيعَةً

“Adaletsizliğe karşı mücadelemi bir endişe ve huy haline getirdim. Çünkü onun sayesinde sorunlarım çözülüyor.

Bu sebeple bana olan iyiliğinden dolayı onu (direnişi) hayat aşkıyla sevdim ve bende iyilikler unutulmaz.⁴⁰

Yarın hedefime (bağımsızlığa) ulaşırsam şaşarım, ben neyin mücadelesini vereceğim?

Eğer vatanım isteyerek (rahat bir şekilde) arzuladığım şeye kavuşursa, üzerimdeki gök bu arzuma engel mi olacak?”

Abdurrahîm Mahmûd direnişi çok sevmekte ve “mücadele günleri”(أيام النضال) isimli şiirinde direnişe olan arzusunu ifade etmektedir. O ülkesini terk etmemiş ve direnişin her anına tanıklık etmiştir. Bu süreçte yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır:

كَثِيرِي مَا شِئْتِ يَا سَوْدَ اللَّيَالِي فَوَأَبُو الطَّيِّبِ لَا يَحْشَى الْعَوَالِي

إِنْ تَقَاعَسْتُ عَنِ الْحَرْبِ فِإِنِّي مُجْرِمٌ يَقْعُدُ عَنْ شَأْوِ الْمَعَالِي

غَايَتِي أَلْقَى الْمَنَايَا عَاجِلًا فِي مَجَالِ الْعِلْمِ أَوْ سَاحِ الْبِضَالِ

فَابِيَسِي يَا أُمَّ عَبْدٍ إِنَّهُ زُفٌّ لِلْحَوْرِ وَوَوَى وَهَيَّ عَالِي

⁴⁰ eş-Şilbî, Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen, 45.

“Ey gecenin karanlığı! İsteddiğin kadar kendini göster. Çünkü Ebû’t-Tayyib mızraklardan korkmaz.

Eğer savaştan geri durursam, o zaman ben yüce gayeleri terk eden bir suçlu olurum.

Amacım, ilim ya da direniş alanında hızlı bir şekilde benden önce ölenlerle buluşmaktır.

O halde ey Ümmü Abd! Gülümse. Çünkü o⁴¹, başı yüksekte hurilerin arasına (cennete) gitti.”⁴²

Ebû’t-Tayyib şairin künyesidir. Bu beyitlerde o, gecenin istediği kadar karanlık olabileceğini, kendisinin asla direnmekten korkmadığını belirtir. Susmanın suç olduğunu ve tek gayesinin mücadele ederek ölmek olduğunu anlatır. Şair burada direnişin sadece nefis ve mal ile olmayacağını ilim ve kalemle de direnişin olması gerektiğine işaret eder.

“Özgürlük marşı” (أنشودة التحرير) isimli bir başka şiirinde şair, haklarını elde etmek için mücadele ettiklerini, bütün dünya devletleri kendilerine karşı dursa da onların mücadeleden vazgeçmemeleri gerektiğini belirtmektedir. Halkına savaş ve mücadeleden başka özgürlük için bir yol olmadığını hatırlatır:

نَحْنُ لَمْ نَحْمِلِ السُّيُوفَ لِـهَدْرٍ بَلْ لِإِحْتِقَاقِ ضَائِعِ مَهْدُورٍ

نَحْنُ لَمْ نَرْفَعِ الْمَشَاعِلَ لِلْحَرْقِ وَلَكِنْ لِلْهَيْدِ وَالْتَّنْـوِيرِ

أَمْتِي إِنْ بَحُزَّ عَلَيْكَ الرَّعَامَاتُ فَلا تَيْأَسِي دَرْبَهَا وَسَبْرِي

⁴¹ Şair, burada şehit olan yeğenin annesine, yani yengesine çocuğunun şehadetinden dolayı üzülmemesini, çünkü onun şehit olarak cennete gittiğini söylüyor.

⁴² el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 60; eş-Şilbî, Abdurrahîm Mahmûd şâiren ve munâdilen, 46.

القَدِيمُ الْجَمِيلُ رِيَشُ جَنَاحَيْكَ فَرَّقِي فِي الْعَالَمِينَ وَطَبَّيرِي

“Biz kılıçlarımızı, yok etmek için değil, bilakis kaybedileni ve yok edilmek istene-
ni elde etmek için taşıyoruz.

Biz meşaleleri (bir şeyleri) yakmak için değil, yol göstermek ve aydınlatmak için
kaldırdık.

Ey Halkım! Devletler sana karşı dursalar da umudunu kaybetme, bırak onları ve
yürümeye devam et.”

Kadîm (geçmiş) ve güzel olan senin kanatlarının tüyüdür, kanatlarını aç ve
âlemlerin arasından uç.⁴³

Abdurrahîm Mahmûd’a göre, Filistin’in ve halkının özgürlüğü ancak si-
lahlı direniş ile gerçekleşecektir. Onun “cihada davet” (دعوة إلى الجهاد) isimli 20
beyitten oluşan bir kasidesinde⁴⁴ şair halkını açık bir şekilde cihada ve direni-
şe çağırılmaktadır. Bu kasidesine şöyle başlamaktadır:

دَعَا الْوَطَنُ الذَّبِيحُ إِلَى الْجِهَادِ فَطَارَ لِنَسْرٍ فَرَحَتْهُ فُؤَادِي

وَسَابَقَتْ الرِّيَّاحُ وَلَا ائْتِخَارَ أَلَيْسَ عَلَيَّ أَنْ أَقْدِي بِمِلَادِي؟

حَمَلْتُ عَلَى يَدِي رُوحِي وَقَلْبِي وَمَا حَمَلْتُهَا إِلَّا عَنِّيَادِي

“Boğazlanmış vatan cihat çağrısında bulundu ve onun coşkusu yüreğimi ferah-
lattı.

⁴³ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 48-49.

⁴⁴ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 50.

Rüzgâra karşı yarıştım, ki bu bir övünme değildir. Ülkeme kendimi feda etmem gerekmiyor mu?

Ruhumu ve kalbimi ellerimde taşıdım ve (savaş) ekipmanımın başka hiçbir şey taşıtmadım.”⁴⁵

Şair, ilk olarak vatanını boğazlanmış canlı bir varlık olarak betimlemektedir. Vatanını kişileştirerek cihada davet ettiğini, çağrının onu sevindirdiğini ve heyecanlandığını ifade etmektedir. Şair bu çağrıya icabet konusunda rüzgârla yarıştığını söyleyerek ilk olarak kendisinin icabet ettiğini ve canını feda edeceğini söylemektedir. Halkı cihada davet ederken kendisinin en önde koşacağını vurgulamaktadır. Bunu yaparken de elinde ruhu ve kalbinden başka herhangi bir savaş hazırlığı ve ekipmanının olmadığını belirtir. Peşinden cihattan geri durup ölümden korkanları küçümseyerek eleştirmektedir:

وَقُلْتُ لِمَنْ يَسْخَفُ مِنَ الْمَنَايَا: أَنْفَسْرُقُ مِنْ مُجَاهِدَةِ الْعَوَادِي؟

أَتَقَعُّدُ وَالْحِمَى يَرْجُوكَ عَوْنًا وَتَسْجُبُنُ عَنِ مُصَاوَلَةِ الْأَعْدَادِي؟

فَلِدُونِكَ خِدْرَ أُمِّكَ فَاقْتَعِدْهُ وَحَسْبُكَ حِسَّةً هَذَا التَّهَادِي

“Ölümden korkan kimseye dedim ki, sen musibetlerle karşılaşmaktan mı korkuyorsun?

Vatan savunması senden yardım beklerken oturacak ve düşmana saldırmaktan korkacak mısın?

İşte annenin evi, buyur, içeri gir ve orada otur, bu tembelliğin rezilliği sana yeter.”⁴⁶

⁴⁵ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 50.

⁴⁶ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 50.

Daha sonra Abdurrahîm Mahmûd vatanında cihat edenleri övmekte onların zorluklara karşı şikâyet etmediklerini ve savaş meydanlarında aslan gibi cesur olduklarını belirtmektedir. Herkese kurban olma gününün yaklaştığını hatırlatarak insanları cihada teşvik etmektedir:

يَكُونُ الدَّمَارَ لِأُمَّيَّ عَادٍ	فَلِلْأَوْطَانِ أَجْنَادٌ شِدَادُ
أَشْرَافُ فِي مِيَادِينِ الْجِلَادِ	يُلَاقُونَ الصَّعَابَ وَلَا تَشَاكِي
مُعَاوِنَةً إِذَا نَادَى الْمُنَادِي	تَرَاهُمْ فِي الْوَعْيِ أَسَدًا غَضَابًا
أَغْرَّ عَلَيَّ رُبِّي أَرْضَ الْمَعَادِ	بَنِي وَطَنِي دَنَا يَوْمَ الضُّحَايَا

“Vatan topraklarının, her düşmanın yıkımını ölçüp, karşılık veren güçlü askerleri vardır.

Sabır ehlinin meydanlarında zorluklarla karşılaşırılar ancak savaşta cesur olan bu yiğitler şikâyet etmezler.

(Cihada çağıran) Seslendiğinde, savaşta onların öfkeli aslanlar gibi yardım ettiklerini görürsün.

Ey vatanımın evlatları! Kurban olma günü, yeniden diriliş topraklarının⁴⁷ tepelerinde parlak bir şekilde yaklaştı.⁴⁸

Şair vatan evlatlarını cihada davet ettikten sonra direnişçi gençleri unutmuyarak onlara özel olarak seslenmekte ve onları da direnişe çağırılmaktadır.

⁴⁷ Yeniden diriliş toprakları ile kastedilen Şam topraklarıdır. Bazıları Eriha, bazıları ise Mısır olduğunu söylemişlerdir. Muaz b. Cebel, Arîş ile Fırat nehri arası olduğunu söylemiştir. Birçok alim ise Beytül-makdis olduğunu söylemiştir.

⁴⁸ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 50.

Sonra da vatan toprakları için mücadele etmeyen bir halktan daha aşağılık bir halkın olamayacağı'nın altını çizmektedir:

أَيُّ لَّا يُتَّقِيهِمْ عَلَىٰ إِضْطِهَادِ	فَمَنْ أَهْلُ الْفِدَاءِ سِوَى شَبَابِ
وَمَنْ إِلَّا كُمْ قَدْ خُذَ الزِّنَادِ	وَمَنْ لِلْحَرْبِ إِذْ هَاجَتْ لَطَائِفَا
عَلَى الْعِوَادَى فِي كُتْلٍ وَادِ	فَسِيرُوا لِلْبِضَالِ الْحَقِّي نَارًا تُصَابُ
عَنِ الْجَلَلَى وَمَوْطِنُهُ يُنَادِي	فَلَيْسَ أَحْطُ مِنْ شَعْبٍ قَعِيدِ

“Zulme boyun eğmeyen, baskı altında yaşamayı kabul etmeyen gençlerin dışında kim kurban olmaya layık olabilir ki?

Savaşın ateşi alevlendiğinde sizden başka kim savaş için kalabilir? Sizden başka kim tetiği çekebilir?

O halde her vadede düşmanın üzerine yağacak ateş olarak hak dava için yürüyün.

Vatanı yardım çağrısında bulunurken oturup, büyük işler yapmayan bir halktan daha aşağılık bir halk yoktur.”⁴⁹

Şair, bu beyitlerde gençleri vatan uğruna kurban olmaya layık, en uygun kimseler olarak görüp direniş sorumluluğunu onlara yüklemektedir. Gerçek direnişi gençlerden başkasının gösteremeyeceğini ifade etmektedir. Bir anlamda Müslümanların kâfirlere karşı cihadı terk etmelerinin vebalini, ancak gençlerin kendilerini feda ederek telafi edebileceğini ifade etmeye çalışmaktadır. Çünkü gençler, savaşın en şiddetli anlarında başkalarından önce meydana olmaları ve mücadele etmeleri gereken kimselerdir. Şair bu şekilde

⁴⁹ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 50.

özellikle gençleri cihada teşvik etmekte ve cihat için cesaretlendirmektedir. Ona göre vatanını savunmayan genç bir nesil ve halktan daha aşağılık bir kimse yoktur.

Abdurrahîm Mahmûd, bu beyitlerle vatan mücadelesine gençleri özel olarak çağırıdıktan sonra direniş çağrısını genelleştirerek bütün halkı cihada davet etmektedir. Halkının sabır ve sebatla mücadele etmesini, umutsuzluğa kapılmamasını talep ederek şöyle demektedir:

بَنِي وَطَنِي أَفِيئْتُوْا مِن رُّقَادِ	فَمَا بَعْدَ التَّعَسُّفِ مِن رُّقَادِ
قَفُّوْا فِي وَجْهِ أَيِّ كَانَ صَمًّا	وَلَا تَهِنُوا إِذَا تَارَتْ بِرُقَادِ
وَلَا تَجْمُوا إِذَا ازْتَدَّتْ سَمَاءُ	عَلَى الْعِيَادِ فِي كُـلِّ وَادِ
وَلَا تَقِفُوا إِذَا الدُّنْيَا تَصَدَّتْ	لَكُمْ وَتَكَاتَّفُوا فِي كُـلِّ نَادِ
إِذَا ضَاعَتْ فِلِسْطِينُ وَأَنْتُمْ	عَلَى قَبَدِ الْحَيَاةِ فَفِي اعْتِقَادِ
بِأَنَّ بَنِي عُرُوبَيْتِنَا اسْتَكَانُوا	وَأَخْطَأَ سَعْمِيْهُمُ نَحْجَ الرُّشَادِ

“Vatanımın evlatları! (gaflet) Uykusundan uyanın, çünkü bunca zulümden sonra uyku olmaz.

Kim olursa olsun (düşmana karşı), kesinlikle parçalanmayacak şekilde demir gibi bir çizgide durun.

Gökyüzünü bulutlar kapladığında yılmayın, vadiye toz dumana karışınca gevsemeyin.

Bütün dünya size karşı dursa da durmayın. Her yerde omuz omuza verin.

Eğer Filistin, siz hayatta iken kaybedilirse, o zaman benim inancıma göre;

Arap evlatları mücadeleyi bırakmışlardır ve onların çalışmaları doğru yolda değildir.”⁵⁰

Abdurrahîm Mahmûd her fırsatta halkını cihada davet ederek onlar için tek kurtuluş yolunun direniş olduğunu vurgulamıştır. Halkının uykusundan uyanmasını birlik ve beraberlik içinde mücadele etmesini istemiştir. Zira son beyitlerde Filistin’in elden gidebileceğini, bu durumda verilen bütün emeklerin zayi olacağını ve bunun doğru yolda olmadığını ifade etmiştir.

Abdurrahîm Mahmûd yazdığı şiirlerin pek çoğunda insanları direnişe, cihada çağırılmaktadır. Direnişe çağırdığı şiirlerinden birisi de “Kahraman Halk” (الشعب الباسل) isimli kasidesidir. Bu kasidesinde şair, Filistin halkının zor olan bir hayata ve sıkıntılara alışkın olduğunu, zorluklar ve talihsizliklerin onların kararlılığını kıramadığını anlatmaktadır. Ona göre Filistinlilerin kaygıları dağlara ve tepelere verilseydi, dağlar ve tepeler sarsılırdı. Ancak bu halk, kendisine zulmedenlere karşı çıkmış, zulmü ve haksızlığı asla kabul etmemiştir. Onlar, bu dik duruşu ile izzet ve şeref sahibi kişiler olmayı başarmışlardır. Düşmanları ise bütün mağrurluklarına rağmen onların büyüklüğü karşısında boyun eğecekleri vurgulanmaktadır:

وَأَكْم تَنْتَل مِنْهُ الصَّعَابُ شَعْبٌ تَمَرَسَ فِي الصَّعَابِ

لَذَكَدَكْتُ مِنْهُ الـمِهْضَابُ لَوْ هَمَّهُ أَنْتَابَ الـمِهْضَابِ

أَنْ يُقِرُّ عَلَيَّ عَذَابُ مُتَمَرِّدٌ أَلَمْ يَرْضَ يَوْمًا

وَرَأْسُهُ نَطَّحَ السَّحَابُ عَرِزْنُهُ بَأَعِ السَّمَاءِ

⁵⁰ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 50-51.

وَعْدَاثُهُ رَغْمَ الْأَنْوَابِ تَنْذُلًا خَانُوا الرِّقَابَ

“Zorluklarla yoğrulmuş, fakat zorlukların yenedemediği ve yıldıramadığı bir halk.
Şayet bu halkın kaygıları dağlara verilseydi, dağlar yerinden sarsılırdı.
Zulme başkaldıran, bir gün dahi zulüm altında yaşamayı kabul etmeyen bir halk.
Göğe yükselmiş ve başı bulutlara değen yüce bir halk.
Düşmanları ise, gururlarına rağmen bu halkın karşısında boyun eğmişlerdir.”⁵¹

Şair halkının dik duruşunu överek onların düşman karşısında boyun eğmemesi ile övünmektedir. Aslında şair direnen bir halkta olması gereken hasletlerin hepsinin kendi halkında olduğunu ifade ederek onları mücadele etmeye çağırmaktadır. Onların bu mücadelesi nesilden nesile anlatılacak ve tarihte korkak bir millet değil de cesur bir millet olarak anılacaklardır. Kasidede halkının cesaretini ve onurlu duruşunu sürekli olarak anlatırken bir taraftan da onları cihada teşvik ederek şöyle demektedir:

فَل لَّانْ عُودُ فَنَاتِيبَا أَمْ هَلْ نَبَّتْ عِنْدَ الطَّرَابِ

حُيِّيتَ مِنْ شَعْبٍ تَخَلَّدَ لَيْسَ يَعْزُوهُ ذَهَابِ

عَرَفَ الطَّرِيقَ لِحَقِّهِ وَمَشَى لَهُ الْجَدَّ الصَّوَابِ

الْحَقُّ لَيْسَ بِرَاجِعِ لِدَوْبِهِ إِلَّا بِالْحِرَابِ

⁵¹ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 39.

لَا التَّائِبُ نَفُ وَالْعِتَابُ

وَالصَّارِحَةُ النَّكَرَاءُ بُجْدِي

لِمَنْ تَسَاءَلُ أَنْ يَسْجُبَ

وَالْتَّارِ تَضَمَّنُ وَالْحَدِيدُ

فَنِيهِمَا فَصَلِ الْخِطَابُ

حَكَ مَهْمَا فِيهِمَا تُرِيدُ

“Mızraklarımız eğildi (gevşedi) mi? Yoksa vuruşurken mi köreldi?

Selam sana ey sonsuza dek yaşayacak olan halk! Asla yok olmayasın.

Hakkı olanı (toprakları geri alma) almak için yolu bilen ve doğru yolda yürüyen halkım.

Hak olan (topraklar), sahiplerine ancak savaşıla geri verilir.

Düşmanlara ancak hırlamak fayda verir, nezaket ve sitemin faydası yoktur.

Soru soran herkese ateş ve demir en garanti cevaptır.

İstedüğün yerde ateş ve demiri hakem kıl. Zira onların hükmü kesindir.”⁵²

Şair, halkın geri durmamasını ve mücadele etmesini istemektedir. Hak olanı elde etmenin tek yolunun cihat olduğunu ve ancak cihatla hak olanın tekrar alınacağını ifade etmektedir. Çünkü düşman ancak onlara karşı ayaklanma ve mücadele etmekten anlamakta, müzakere ve uzlaşmadan anlamamaktadır. Böyle bir düşmana ancak ateş ve demir yani silahla karşılık vermek gerekmektedir.

Abdurrahîm Mahmûd “Kalk Ey Salahattin” (كُلُّمُ يَا صَلاَحَ الدِّينِ) isimli şiirinde muhataplarının dikkatini çekmek için öncelikle Kudüs Fatihî Selâhaddîn Eyyûbî’yi ve bu fethi sağlayan Hittîn Savaşını hatırlatmaktadır. Yakın bir zamanda direnişin dağ başlarında başlayacağını, artık bu durumun böyle devam etmeyeceğini ifade ederek şöyle demektedir:

⁵² el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd *ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye*, 39-40.

هَامِ الْجِبَالِ فَيَا مَرْحَى بِحِطِّينِ

عَدَا سَنَرُفَعُ زَايَاتِ الْفَدَاءِ عَلَيَّ

قُمْ يَا صَلاَحُ فَلَنْ نَبْقَى عَلَى الْهَوْنِ

قُمْ يَا صَلاَحُ هَمَّ الْقَضَاءِ بِنَا

“Ey Hittîn’deki meydan! Yarın dağların başında kurtuluş bayraklarını kaldıracacağız.

Kalk ey Selâhattîn, onlar bizi yargılamak üzereler. Kalk ey Selâhattîn, biz bu aşâğılık durumunda kalmayacağız.”⁵³

Daha sonra Abdurrahîm Mahmûd gençlere seslenerek onlara atalarını hatırlatmıştır. Bağdat’ta Filistinli gençlerin bu mücadelesine destek verecek yiğitlerin olduğunu anlatmış ve düşmanı yapacakları hamleye karşı uyarmıştır. Kendilerinin bir süre sessiz kaldıklarını ancak artık mevcut duruma sessiz kalmayacaklarını ve ılımlı siyasetin bittiğini belirtmiştir. En sonunda da gençleri tekrar direnişe çağırarak, vatan toprağının ancak kanla geri alınacağını söylemiş, bunun olmaması durumunda ise vatanın ve dinin kaybedileceğini vurgulamıştır:

وَحَلَّلُوا كُلَّ مَأْمُورٍ وَمَيْمُونِ

يَا فِتْيَةَ الْجَيْلِ قَدْ عَزَّتْ أَوَائِلُكُمْ

هُمُ أَسْوَدُ الْوَعَى شُمُّ الْعَرَانِينَ

لَكُمْ يَبْعَادُ إِخْوَانُ تَطَاهِرُكُمْ

فَقَدْ أَفْقَنَّا وَإِنْ مَنَّا إِلَى حِينِ

فَلْيُحْدِرَنَّ عَدُوَّ الشَّرْقِ وَتُبْنَا

لَيْنُ السِّيَاسَةِ مِنْ لَيْنِ التَّعَابِينِ

وَلَا تُغَرُّوا بِلَيْنِ فِي سِيَاسَتِنَا

⁵³ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 72.

إِنْ لَمْ تَرُدُّوا تُرَابَ الْأَرْضِ مِنْ دُونِكُمْ سَتُخْرِجُونَ بِلَا دُنْيَا وَلَا دِينِ

حَكَرَهُمَا فِيمَا تُرِيدُ فَفِيهِمَا فَصَلِ الْخِطَابِ

“Ey neslin gençleri, sizin ilkeleriniz eşine az rastlanır onurlu kişilerdi. Hayırlı ve emredilmiş olan her şeyi ölümsüzleştirdiler.

Bağdat'ta size destek veren kardeşleriniz var. Onlar savaşın aslanları ve asil kişilerdir.

Atlayışımız, doğunun düşmanını korkutsun. Çünkü bir süre uyumuş olsak da artık uyandık.

Siyasetimizin yumuşaklığına kanmayın, siyasetin yumuşaklığı yılanların yumuşaklığı gibidir.

Vatan toprağı kanlarınıza doymazsa, dünyasız (vatansız) ve dinsiz kalırsınız.”⁵⁴

Abdurrahîm Mahmûd, arkadaşı mücahit Abdurrahîm el-Hacc şehit olduğunda onun için söylediğı mersiyyede şehadeti, mücadeleyi ve fedakârlığı yüceltmektedir. 34 beyitten oluşun “Şehit Kahraman” (البطل الشهيد) isimli kasidede⁵⁵ şair, onun cesaretini övmekte, direnişçi özelliklerini anlatmakta ve onun için ağlamaktadır. Direnişçi bir mücahidi örnek göstererek direnişin ne kadar önemli olduğunu ifade etmeye çalışmaktadır. Direnişçi bir mücahidin akıbeti ya zaferdir ya da şehadettir. İşte şair, bu beyitlerde şehadeti yüceltmekte ve her hâlükârda direnişin insanlar için bir kazanç olduğunu söylemektedir. Bu kasidenin bazı beyitlerinde şair şöyle demektedir:

إِذَا أَنْشَدْتُ يَوْفِيكَ نَشِيدِي حَقَّقَكَ الْوَاجِبَ يَا حَيَّرَ شَهِيدِي

⁵⁴ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 72.

⁵⁵ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 45-46; en-Nâûrî - el-Kattân, Butûlâtun Arabiyetun min Filistin, 70.

أَيُّهَا الْقَائِدُ لِمَ خَلَفْتَنَا
وَلِمَنْ وَلَيْتَ تَصْرِيفَ الْجُنُودِ
هَلَكْتَ نَفْسُ الْأَوْدَاءِ أَسَى
فِيهِ وَارْتَاخَتْ لَهُ نَفْسُ اللَّذُودِ
كُلُّ بَيْتٍ لَكَ فِيهِ مَأْتَمٌ
يَنْدُبُ النَّاسُ بِهِ أَعْلَى فَقِيدِ
وَاحْيِيْبِ الْأُمَّتِ قَدْ يَتَمَتَّنَا
يَا أَبَا كَلْبٍ قَتَاةٍ وَوَلِيدِ
مَصْرَعُ الْأَبْطَالِ مَا بَيْنَ الْحَدِيدِ
فِي السَّمَادِينِ وَوَقَاتِ الْبُنُودِ
يَا شَهِيدًا قَدْ تَخَذْنَا قَبَسًا
مِنْهُ يَهْدِينَا إِلَى النَّهْجِ السَّيِّدِ
مُتَّ فِي الْحَرْبِ شَرِيفًا لَمْ تُطْفِئِ
رَنْقَةَ الْأَسْرِ وَلَا دُلَّ الْعَبِيدِ
وَاحْيِيْبِ الْأُمَّتِ قَدْ أَصْبَحَ
الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِكَ لِي جَدًّا نَكِيدِ

“Ey en hayırlı şehit! Şiir söylediğimde, şiirim sana karşı görevimi (hakkını) tam olarak yerine getirmiş oluyor mu?

Ey komutan! Neden bizi geride bıraktın? Askerlerin idaresini kime bıraktın?

Sevenler üzüntüden helak oldu. Azılı düşmanın ise hoşuna gitti.

Her evde senin için yas vardır. İnsan en değerli yitiğe ağıt yakar.

Ey ümmetin sevgilisi! Ey her genç kızın ve çocuğun babası! Bizi yetim bıraktın.

Kahramanların ölümü meydanlarda demir ile anlaşma maddelerinin kalıntıları arasındadır.

Ey şehit! Biz, (Senin şehadetini) bize doğru yolu gösteren bir meşale edindik.

Esaretin boyunduruğunu veya kölelerin zilletini kabul etmeyerek, savaşta onurlu bir şekilde öldün.

Ah ümmetin sevgilisi! Senden sonra hayat benim için çok zor oldu.”⁵⁶

Bu beyitlerde şair, 29 Mart 1939’da şehit edilen, o günkü Nablus komutanı Ebû Kemal diye bilinen Abdurrahman el-Hacc için ağıt yakmaktadır. Söylediği bu beyitlerde kesinlikle bir acizlik ve karamsarlık görülmez. Bilakis şehadetin ne kadar kıymetli olduğunu ve kendisinin de onu arzuladığını ifade ederek muhataplarına şehadetin ne kadar asil ve yüce bir mertebe olduğunu anlatmaya çalışmaktadır.

Filistinli şairlerin hepsi direniş hakkında yazdıkları şiirlerde mutlaka Siyonistlerin zulmünden bahsetmişlerdir. Çünkü Siyonistlerin Filistinlilere yaptığı zulüm kadar hiçbir halk başka bir halka zulmetmemiştir. Şair Abdurrahîm Mahmûd da bu zulme sessiz kalmayarak direnişe davet ederken sürekli Siyonistlerin yapmış oldukları haksız zorbalıkları dile getirmiştir. Şair, Siyonistlerin işlemiş oldukları insanlık suçunu dünyaya haykırarak ve kendi halkının da bu suça karşı sessiz kalmamasını istemiştir. Onların barış adı altında bunları yapmasının koca bir yalan olduğunu şöyle ifade etmiştir:

قَالَ الظَّالِمُونَ وَقَدْ تَمَّادُوا يَظْلُمُ النَّاسَ: غَايَتُنَا السَّلَامُ!!

كُلَّمَا رَامَ طَرْحَ الْقَيْدِ عَبْدٌ وَقَفَّكَ قُودُهُ غَضِبُوا وَلَا مَبَا

وَقَالُوا: أَنَا نُرِي بِنِعْمِي إِهْتِدَامًا لِغَالِمِهِمْ ، فَهَلْ هَذَا كَلَامٌ؟

⁵⁶ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 45-46.

فَإِنْ نَنْظُرْ إِلَيْهِمْ فِي إِخْتِيارٍ وَإِنْ نَحْقِدْ عَلَيْهِمْ هَلْ نُؤَلِّمُ؟

“İnsanlara zulmetmeye devam eden zalimler dediler ki: ‘Bizim gayemiz barıştır.’

Ne zaman bir köle prangayı atmaya ve zincirlerini çözmeye çalışsa öfkeleniler ve suçladılar.

Dediler ki: ‘Bir direnişçi mi onların dünyasını yok etmek istiyor?’ Bu nasıl bir söz?!

O halde onlara küçümseyerek bakarsak ve onlardan nefret edersek kınanır mıyız?”⁵⁷

Şair burada barış adı altında Filistin topraklarını işgal edenlerin zihin yapılarını ortaya koymaktadır. Filistinliler ne zaman topraklarını işgal edenlere ses çıkarsa zulümle karşılık görmüşlerdir. İşgalcilere göre Filistin halkının direnişi boş bir sevdadır. Onların, Filistin halkını küçümsemeleri ve yok saymalarında ise bir beis yoktur ve bunu yapmalarına herhangi bir mani yoktur.

Abdurrahîm Mahmûd şiirlerinde direnişe teşvik ederken gelecek için de umutludur. Filistin direniş şairlerinin ortak bir teması olan geleceğe umutla bakmak şairin şiirlerinde de görülür. Zira geleceğe umutla bakmak ve başa gelenlere sabretmek direnişin devamı ve başarısı için önemlidir. Bütün zulüm ve baskılara rağmen ileride bir gün özgürlüğe kavuşma umudu, direnişçilerin motivasyonu için gereklidir. Direnişin başarılı olacağını umut etmek, karamsar olmama ve her gecenin bir sabahı olduğuna muhataplarını inandırma direnişin devam etmesinde önemli bir rol oynar. İşte bu sebeple Abdurrahîm Mahmûd aşağıdaki beyitlerde gelecekteki özgürlüğe inanmakta, yarının daha güzel olacağı konusunda müjdelemektedir:

أَراها تَسْمَلُ في خِطابِري وَقَدْ أْبَدَعُ الفِئْتُ الْوَأْتِها

⁵⁷ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 119.

تَدْبُ وتُلْهِمُ فَنَّاها	رُوحَ أَلْحَيَاةِ بِأَرْجَاءِها
أَهْلًا يُنْوِوُ أَرْكَانَها	فَمِيها الْجَمَالَ وفيها الصِّبَا
فَشَادُوا الْعَزَائِمَ شُبَانِها	هُوَ الْعَدُّ لَوُحَّتِكُمْ يَا شَبَابُ
سُهِوَلِ الْبِلَادِ وَوَدْيَانِها	حُدُوا رِيثَةَ الْقَنِّ حُطُّوا لَنَا
وَعَامَ الرَّوَابِي كُنْبَانِها	مِنَ الدَّمِ حُطُّوا رُؤُوسَ الْجِبَالِ
وَرَوْضِ الْبِلَادِ وَبَسَاتِنِها	مِنَ الْعَرَقِ الْعَذْبِ رُؤُوسَ السُّهُوَلِ
فَحُطُّوا مِنَ الْعَزْمِ عُنُوتِها	هُوَ الْعَدُّ لَوُحَّتِكُمْ يَا شَبَابُ
فَلَا تُسَلِّمُوا الْأَمْرَ عُيُونِها	عَدُّ لَوْحَةً فِي أَيَادِي الشَّبَابِ

“Vatanın zihnimde canlandığını görüyorum ve sanat vatanın renklerini harika bir şekilde ortaya çıkarmıştır.

Vatanın her yerinde hayat devam ediyor ve sanatçısına ilham veriyor.

Orada her tarafı aydınlatan bir güzellik ve ışıltı vardır.

İşte yarın sizin tuvalinizdir gençler, o yüzden kararlılığınızı güçlendirin gençler!

Sanatın fırçasını alın ve bize ülkenin ovalarını, vadilerini çizin.

Dağların tepelerini, tepelerin uçlarını kanla çizin.

Tatlı terlerle ülkenin ovalarını, çayırırlarını ve meyve bahçelerini sulayın.

İşte yarın sizin tuvalinizdir gençler, bundan dolayı bu ülkenin adresini kararlılıkla çizin.

Yarın gençlerin elinde bir tuvaldir. O halde gençler bu tuvali gözleri görmeyen kör kimselere bırakmayın.”⁵⁸

“Yarın” (الغد) isimli bu şiirinde Abdurrahîm Mahmûd, zihninde vatanını canlandırmaktadır. Ona göre vatanı bir ressamın bütün renkleri kullandığı bir resim gibi rengarenktir. Orada hayat bütün ışıltısı ve güzelliği ile devam etmektedir. Şair burada vatanının gelecekte çok güzel olacağını umut etmekte ve bu umudunu gençlere bağlamaktadır. Başta bahsettiği ressam ya da sanatçının gençler olduğunu ve vatanın da gençlerin elinde bir tuval olduğunu söyleyerek bu topraklara tekrar güzelliklerini kazandıracak olan şeyin gençlerin direnişi olduğunu ifade etmektedir. Şair vatan toprağının her tarafında kan olduğunu ancak azimli ve kararlı gençler sayesinde vatan tekrar eski ışıltısına kavuşacağını söylemekte ve en sonunda gençleri bu konuda duyarlı olmalarını istemektedir.

Abdurrahîm Mahmûd bir taraftan direnişe çağırırken diğer taraftan Yahudi sempatizanlarını ve p onlarla barış taraftarı olan Filistinleri de eleştirmektedir. Muhtemelen bu şiirini 1948’de İsrail Devleti’nin kurulmasından sonra söylenmiştir. “Bütün barışçılara” (إلى كل متهاود) isimli bu şiirinde şair şöyle demektedir:

هَذَاكَ فَتَد رَجْعَ الْحَبِيبِ

يَا مَن تَوَلَّى بِالْحَبِيبِ

شَوْقًا فَهِيَ هُوَ ذَا يَأْوِبُ

لَقَدْ انْتَهَى رِثَ إِبَابَهُ

⁵⁸ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 114.

يَلْهَو بِمَا الصَّابُّ اللَّعُوبُ	فِي حَيِّهِ لُعُوبُ الْهَوَى
فَاخِرٌ بِمَنْ النَّصِيبُ	لَكَ فِي حَقِّيهِ نَصِيبُ
سَاكِنًا وَعَدَا قَرِيبُ	فَلْتَنْظُرْ عَدَا الْكَرَاسِي
تُنْكَسِبُ بِنَكْبَتِكَ الشُّعُوبُ	يَا شَعْبُ يَا مَسْكِينُ لَم
لَا يَرْجِعُ الْحَقُّ الْعَصِيبُ	قَلَّدَتْ أَمْرَكَ مَنْ يَم
يَا شَعْبُ حَوْلَكَ مَا يُرِيبُ	لَهْفِي عَلَيْكَ أَلَا تَرَى

“Ey sevgili hakkında şaşırın kimse, işte sevgili döndü!

Onun dönüşünü özlemle bekliyordum. İşte dönüyor!

Cebinde oyuncakla oynayan çocuğun oyuncakları var.

Çantasında gösterişli bir payın var, ama o ne kötü bir paydır.

Yarın sandalyeler (makamlar), sessizce beklesinler. Yarın elbet yakındır.

Ey miskin halk, sizin duçar olduğunuza hiçbir halk duçar olmadı.

Yönetiminizi, gasbedilen hakkı gasbedenlerin elinden alamayacak kimselere teslim ettiniz.

Ey halk sizin için üzülüyorum. Çevrenizde olan şüpheli şeyleri görmüyor musunuz?”⁵⁹

⁵⁹ el-Menâsıra, Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye, 59.

Abdurrahîm Mahmûd yukarıdaki mısralarda barış yanlısı olanları ironik bir şekilde eleştirmektedir. Barış yanlısı olan halkın beklentilerinin önemsiz bir şey olduğunu vurgulayarak onu çocuğun cebindeki oyuncağa benzetmektedir. Her ne kadar barış adı altındaki söylemler kulağa hoş gelse de aslında bunların işgalin kabulü olduğuna işaret etmektedir. Şair, aynı şekilde er geç bu topraklar üzerinde kurulan kirli oyunların ortaya çıkacağını vurgulayarak açık bir şekilde halkını uyarmaktadır. Filistinlilerin yaşamış olduklarını hiçbir halkın yaşamadığını, düşmana verilen hakların tekrar alınamayacağını ve halkının Filistin toprakları üzerinde oynanan oyunlardan habersiz olduğunu ifade etmektedir.

Abdurrahîm Mahmûd'un şiirlerinde ön plana çıkan en önemli konulardan biri olan direniş ve direnişe davet şiirleri ile ilgili yukarıda verdiğimiz örnekler onun şiirlerinin bir kısmıdır. Şairin yukarıda verilen şiirleri dışında farklı temalarda nazmettiği pek çok şiirinde Filistin için direnişin önemine vurgu yaptığı görülür.

Sonuç

Filistinlilerin bir asırdan fazla süren bağımsızlık mücadelesi maddi ve manevi pek çok açıdan halkını derinden etkilemiştir. Hayatın her alanında gelişmeyi yavaşlatan zulüm ve işgal politikaları Filistin edebiyatı ve şiiri üzerinde de etkili olmuştur. Filistin şiiri diğer Arap ülkelerine nazaran gelişimini geç tamamlasa da Filistin topraklarında yaşanan olaylar ve direniş mücadelesi, Filistin şiirine asıl kimliğini kazandıran önemli unsurlardan biri olmuştur. Bu topraklar üzerinde yaşananlar şairler tarafından işlenmiş, şiirleri ile tanıklık ettiklerini realist bir çerçevede kayda almışlardır. Özellikle de 1948 yılında büyük felaket olarak adlandırılan İsrail Devleti'nin kurulması ile Filistin halkı vatanlarından uzakta, başka bir milletin veya işgal devletinin bayrağı altında yabancı olarak birçok haktan mahrum bir şekilde yaşamışlardır. Dolayısıyla şairler vatan, vatan özlemi, göç, direniş, zulüm, baskı ve siyaset gibi konuları şiirlerinde ele almışlar ve gerçek duygularla bunları günümüze tarihi bir vesika olarak aktarmışlardır.

Abdurrahîm Mahmûd 1913-1948 yılları arasında yaşamış Filistin direniş şairlerinden biridir. Şair olmasının yanında iyi bir öğretmen ve aynı zamanda

iyi bir subaydır. Yaşadığı sürece Filistin’de olan direnişlere katılmıştır. Nihayet savaş meydanında şehit olmuştur.

Abdurrahîm Mahmûd’un şiirlerinde işlediği pek çok temadan birisi olan direniş teması bariz bir şekilde ortaya çıkmıştır. Şairin bazı şiirleri tamamen direnişe çağrı için kurgulanırken bazı şiirleri dolaylı olarak direnişe çağırıştır. O bu şiirlerinde özgür Filistin için tek yolun mücadele etmek ve direnme olduğunu ve bundan başka bir yolun olmadığını söylemiştir. Çünkü Siyonistlerin tek anladığı yol budur. Onların verdikleri sözde durmadıkları gibi müzakereye de yanaşmadıklarını ifade etmiştir. Araplara şanlı geçmişlerini hatırlatarak onları mücadeleye ve direnişe çağırıştır. Özellikle de sık sık gençlere seslenerek onları özel olarak vatan için direnmeye davet etmiştir. Şair direnişe çağırırken bazen mecazi ifadeler kullansa da genellikle gerçek duygularla şiirlerini nazmetmiş, dilde sadeliği ve anlaşılabilirliğe dikkat etmiştir. Zor, karmaşık, anlaşılmayan ifade ve söz sanatlarından uzak durmuştur. Bu da şiirinin halkın her kesimden insanların okumasını sağlamış ve şairin asıl gayesi olan halkı direniş ve özgürlük için uyarma gayesine hizmet etmiştir.

Abdurrahîm Mahmûd’un bizzat kendisi savaş meydanlarında halk ile beraber mücadele ettiği için halkın çektiği acıları, baskıları ve zulmü çok iyi bilmektedir. Onun şiirlerinde direnişi sürekli olarak dile getirmesinin en önemli nedenlerinden birinin bu olduğu değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Can, Muhammet Berat. "Filistin Direniş Edebiyatında Ele Alınan Konular (Semih el-Kasım Özelinde)". *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences* 5/16 (2019), 373-382. <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.120>
- Emekli, İlknur. "Modern Filistin Şiirinde Fedva Tûkan ve Şiirlerinden Seçmeler". *Şarkiyat Mecmuası* 21 (Haziran 2012), 23-42.
- el-Hudrî, Alî. "Melâmıhu'l-mukâvemeti fî şî'ri Abdurrahîm Mahmûd". *Âfa-ku'l-Hadâreti'l-İslâmiyye* 2 (2015 1437), 1-22.
- Kâmîha, Câbir. *eş-Şâiru'l-Filistînî eş-şehîd Abdurrahîm Mahmûd*. Kahire: y.y., 1986.

- Karaman, M. Lutfullah. "Filistin". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 13. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.
- Karaman, M. Lutfullah. "Siyonizm". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 37/329-335. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009.
- Kenneth, W. Stein. "İntifada ve 1936-1939 Ayaklanması: Bir Karşılaştırma". *Dünya ve İslam Dergisi*. çev. Mehmet Cebeci 13 (1993), 15-36.
- Kişi, Erden. "1948'den Bugüne, Tarihi ve Siyasi Yönleri ile İsrail-Filistin Sorunu". *Anlambilim MTÜ Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi* 3/1 (2023), 262-274.
- Mevâsî, Fâruk. "Kırâatun Cedidetun li Kasîdeti eş-Şehîd Abdurrahîm Mahmûd". *ez-Zikrâ'l-Mievîyyetü li Mîlâdi's-Şâir eş-Şehîd Abdurrahîm Mahmûd*. Filistin: Merkezi'l-İntâcî'l-Fennî, 2013.
- el-Menâsıra, İzzeddîn. *Abdurrahîm Mahmûd ed-dîvân ve'l-makâlâtü'n-nakdiyye*. Amman: Dâru Cerîr, 2009.
- en-Nâûrî, Îsâ - el-Kattân, İbrâhîm. *Butûlâtun Arabiyyetun min Filistîn*. b.y.: Mektebetü'l-İstiklâl, 1958.
- es-Sevâfirî, Kâmil. *el-Edebu'l-Arabiyyu'l-muâsır fî Filistîn*. Kahire: Dâru'l-Meârif, ts.
- Şehirli, Tuba Nur. *Ana Hatları İle Modern Filistin Şiiri ve Mahmûd Deroîş: Hayatı, Eserleri ve Şiirindeki Temel Kavramlar*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans, 2012.
- eş-Şilbî, Mahmûd. *Abdurrahîm Mahmûd Şâiren ve Munâdilen*. Ammân: b.y., 1984.
- Yâgî, Abdurrahmân. *el-Edebu'l-Filistîni'l-Hadîs*. Kahire: Dâru'l-Kâtibi'l-'Arabî, 1969.